

man faar Rede paa alle de Spørgsmaal, ogsaa af finansiel Art, som staar i Forbindelse med denne Sag.

Jeg vil nu gerne straks sige, at jeg ikke nærer nogen som helst Frygt for den højere Skoles pædagogiske Fremtid, selv om Antallet af private Skoler formindskes. Der er under Forhandlingerne i det andet høje Ting blevet peget indgaaende paa den betydelige Indsats i dansk Skoleliv, ogsaa i den højere Skoles Liv, som er gjort af den private Skole, og man har ganske særlig peget paa den private Pigeskole i den Henseende. Det behøver jeg derfor ikke at komme stærkt ind paa, men jeg vil dog gerne udtale min Tilslutning til disse Betragtninger. Og jeg vil tilføje, at selv om de økonomiske Forhold gennem den sidste Menneskealder har været saare vanskelige indenfor den københavnske højere Skole, har dog disse Skoler vist sig i Besiddelse af Kraft til at tage Initiativet paa mere end eet Omraade, til Held og Fremskridt for dansk Skoleliv, et Initiativ, som den hele Nation i Virkeligheden efter min Mening skylder disse Skoler Tak for. Jeg skal saaledes blot minde om den københavnske højere Skoles Arbejde forud for Skoleordningen af 1903 og pege paa den saakaldte 3die Retning, den nysproglige, som en direkte Frugt af disse Skolers Initiativ. Selvfølgelig har den Udvikling, som de har gennemgaaet i de senere Aar, ikke været fremmede i saa Henseende. Men naar der nu fra saa mange Sider er rejst Kritik overfor de Sammenslutninger blandt Skolerne, som skete ved Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede, for at væge dem økonomisk, synes det mig, at man maa erkende, at disse Sammenslutninger var fornødne, thi de foregaaende Aartiens rige Udvikling baade af pædagogisk og videnskabelig Art gjorde det fornødent, at Skolerne flyttede ud af de utidsvarende Huse, hvori de indtil den Tid havde hjemme, og skaffede sig nye Bygninger. Og det var fornødent, at Lærerstænden hævedes op til at blive en selvstændig Stand fra at være en Stand, der, om jeg saa maa sige, tidt var et Overgangsled til Statsembeder, som i Virkeligheden slet ikke vedkom Skolen. Dermed maatte ogsaa Spørgsmaalet om en Organisation af disse Institutioners Personale rejse sig og i Forbindelse dermed ogsaa de øgede Lønkrav, som var en ganske naturlig Følge af, at de Mænd og Kvinder, som nu gik ind i disse Stillinger, gik ind i dem for at leve deres Liv i dem, og saaledes har jo Forholdet i tidligere Tid aldeles ikke været. Den na-

turlige Konsekvens maatte blive, at man uden nøje Vejen af Idealerne var nødt til at gaa til Nedlæggelse af en Række Skoler, ligesom Følgen ogsaa maatte blive den betydelige Forhøjelse af Skolepengene, som nu snart gennem Aartier har været et stærkt følt Tryk i mange københavnske Hjem.

Vi i Venstre er derfor ogsaa paa det rene med, at dette at overlade den københavnske Skole i den kommende Tid til det private Initiativ i samme Omfang, som Tilfældet hidtil har været, kan der ikke være Tale om. Vi erkender det berettigede i de Bemærkninger, som er fremsatte, ogsaa i den Skrivelse af September 1917, som af de højere Skolers Ledere er fremsendt til Undervisningsministeriet, og af hvilken jeg, med den højtærede Formands Tilladelse, skal tillade mig at citere en enkelt Passus. Der staar: „Den Lære, man kan uddrage af de private Skolers Historie, er den ganske simple, at Hovedstadens højere Skole ikke kan overlades til det private Initiativ alene, at Skoledrift ikke er en Forretningsart, som kan betale sig, men en Samfundsopgave, som det tilkommer Stat og Kommune at løse. Det har sin Betydning, at der findes frie Skoler, saaledes som det saa ofte er blevet fremhævet her i Landet; men Grundstammen i en Storbys Skolevæsen kan den private Skole ikke være. Statsskolen skal være Stammen, paa den kan saa den frie Skole podes.“ I denne Udtalelses Aand er vi villige til at behandle det foreliggende Lovforslag, men vi maa ogsaa kræve, i Overensstemmelse med den Betragtning af Skolevæsenet, som altid har været Venstres, en saadan Voksemulighed for den Podekvist, som Skolelederne skriver om, at den private Skole her i København og i Landet i det hele taget kan blive en livskraftig Gren paa Skoletræet, som, naar gunstige Vilkaar gives den, og den personlige Mulighed, som dertil kræves, er til Stede, kan sætte sin særlige Frugt til Fremme af Aandslivet her i Danmark. Nu hører man jo af og til den Anskuelse fremsat, at der skulde være nogen Fare ved at gaa over fra frie Eksamensskoler til Statsskoler, idet man ytrer Frygt for, at der med Hensyn til Aanden indenfor Statsskolen, med Hensyn til det frie Initiativs Udfoldelse skulde lægges Hindringer i Vejen. Jeg vil gerne benytte denne Lejlighed til at sige, at naar man ser saaledes paa Statsskolen, er det et Udtryk for Ukyndighed. En saadan Baandlæggelse af frie Rørelser indenfor Statsskolen er der ikke og har der ikke i en meget lang Aarrække, i hvert Fald ikke i den nu snart ret betydelige Aarrække, i hvilken jeg har kendt til